

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Vitæ S. Ferdinandi, Regis Castellæ Et Legionis, Ejus Nominis Tertii

Papebrochius, Daniel

Antverpiæ, 1684

III. Historia & miracula S. Crucis, descripta Caravaca anno 1375 cum
Appendice anni 1392

urn:nbn:de:hbz:466:1-42333

CAPUT III.

Historia & miracula sanctæ Crucis descripta
Caravacæ anno 1375, cum Appendice
anno 1392 subjuncta.

22
Caravaca
coram Ma-
gistratu.

Quidquid ulterius profert Robles ad confirman-
dam Historiæ prætitulæ veritatem, nihil faci-
cit ad comprobandum annum excogitatum à
Romano de Higuera, quamvis hic adeo fâtemer
faciat commentitium Joannem Ægidium de
Zamorra provocare ad Relationem Conchensem &
Carevacensem. Quàm æque sublesta fidei sit præterea
Conchensis relatio, supra vidimus, quoad annum tamen
aliter statuit: Caravacensis annum nullum notat. Est au-
tem sincera prorsus & fide digna: quare omnino existimus
non omittendam quin Latine reddatur, sicut invenimus
apud Robles pag. 41 legitime transcripta anno MDLVI ex
antiquiori transumpto anni MCCCCXXX: cujus originale ve-
tustius fuisse anno MCCCC, infra docebo. Sed duorum Notu-
riorum, consequenter id agendum, preliminaria verba prius
accipe.

an. 1556
describitur
vetus histo-
ria,

23 In oppido Caravacensi, die secunda mensis
Januarii anno MDLVI. Hodie coram admodum Mag-
nifico Domino Francisco Muso Muñoz, Prætoro or-
dinario hujusce loci, comparuit præfens Franciscus
de la Torre, Sacrista S. Veræ Crucis: & dixit, quod
prænominata Reliquia fecerit multa miracula, de-
scripta in papyro quam exhibet: quorum ut memo-
ria perpetua conservetur, petit in hac pergamen-
charta fieri transumptum authenticum, in forma pro-
banti, idque sibi tradi. Testes Genesius Botia, & Hen-
ricus de Moya, & Licentiatu Muñoz. Dominus Præ-
tor, mandavit mihi Petro Dias scribæ, ut faciam tran-
scribi prædicta miracula S. Veræ Crucis in pergamen-
ne,

no, tradamque ut petitur: & dixit quod interponebat, sicut interposuit, auctoritatem suam & decretum judiciale, ac nominis sui subscriptione firmavit, Franciscus Musus Muñoz: ex mandato vero Dominationis suæ, Petrus Dias scriba. Transumptum autem tale est.

24 In Dei nomine. Amen. Notum sit omnibus, præsens & publicum instrumentum transumpti visuris, auditoris, aut lecturis, quod in oppido Caravacensi decimo die mensis Septembris, anni à nativitate Salvatoris nostri Jesu Christi MCCCCLXXX, coram venerabili & honorato Domino Chacon, Capellano Regis & Reginae Dominorum nostrorum, Vicario Carabacæ & in territorio ejus pro Reverendissimo in Christo Patre, Domino Roderico de Borgia, Miseratione divina Episcopi Portuensis, Cardinalis Valentini vulgo dicti, Vice-cancellarii Sedis Apostolicæ, & Administratoris Episcopatus Cartagenæ, coram me Notario ac scriba & testibus infra scriptis præsentibus comparuerunt honorati viri, Petrus Fernandi Botia Prætor-major, & Joannes de Chinchilla & Alfonso de Robles Prætores ordinarii oppidi prænominati; obtuleruntq; & per me legi fecerunt quamdam scripturam, exaratam in papyro, tenoris sequentis.

ex transumpto anno in 1480,

25 Omnibus quaternum hunc testimonii visuris, quos Deus honoret & servet à malo. Ego Garcias Lupi de Cardenas, Commendator Carabacæ, Concilium, Equites, Scutiferi, Rectores, Officiales, & Boni homines prædictæ villæ, inclinamus & commendamus nos vestræ gratiæ & nobilitati, tamquam iis quibus optamus ut Deus multum honorem multamque felicitatem impertiatur. Sciatis, quod ad notificandum & demonstrandum fidelibus omnibus Christianis statum veræ Crucis Caravacensis, & miracula quæ per illam sunt facta ac fiunt quotidie, uti visibilibus conspexerunt majores nostri, & nos conspiciamus quoque hodie sumus habitatores hujus villæ; mitimus,

secundum originale factum sub anno in commendatore Garcia de Cardenas,

Z

timus,

timus Gratia vestra Procuratorem nostrum, Fr. Petrum, Prædicatorem Ordinis Prædicatorum: quem etiam rogamus ut velitis habere custodiae ac gratia vestrae commendatum, juvetisque elemosynis vestris, ad exornandam reparandamque sanctam ecclesiam & turres sanctae ac verae Crucis, quae in hunc modum reperta est.

*narrantes,
quod deficiente ad
Missam
Crucis,*

26 Cum Rex Zeyt Abuzeyt, suo tempore potens Rex Carabacæ, haberet captivum Clericum quemdam Presbyterum; accidit sciscitari ex eo Regem, quare Missam celebraret. Qui respondit, Scito, Rex, quod omnis Clericus ordinatus ad Missam, postquam sacris vestibus indutus est, & protulit sancta illa verba, quae Christus dixit feria quinta in cœna, hostia illa quam elevat fiat caro, & vinum in calice merus sanguis: & sic conficit Clericus corpus Dei puri ac veri. Dixit Rex, quod hoc non crederet, nisi seipsum faceret id videre. Respondit Clericus, Domine, si mihi facis adferri omnem apparatus necessarium ad faciendam Missam, faciam te videre quod cupis. Tum Rex mandavit, ut quidquid necessarium erat referret in syllabum ad memoriâ: & hoc fecit Clericus, nisi quod oblitus fuerit Crucis. Deinde misit Rex nuntium suum; quo reverso, die mane sequenti surrexit Clericus, & recitavit Horas suas; unaque cum Rege ingressus turrin castri, ubi vera Crux est, vestivit sese, fecit confessionem devote, & accedens ad altare veneraturus Crucem, nullam reperit: quapropter animo consternatus conversusque ad Regem, dixit, Deficit una ex rebus maxime necessariis ad Missam dicendam. Quærenti vero, quæ? respondit, Crux, Domine. Tum Rex aspiciens versus altare, visa ibi sancta ac vera Cruce, dixit: Estne ista, quæ stat supra altare? Accepitque illam Clericus cum magna devotione, & cœpit Missam dicere. Et quando elevabat Hostiam, animadvertit Rex inter manus Clerici puerum candidum & formosum: ille autem Missam absolvit.

27 Eadem

27 Eadem hora cognovit Rex Zeyt Abuzeyt, ^{est conversus Rex barbarus.} quod lex Christianorum erat res sancta : & liberavit Clericum, factusque est Christianus ipse, & subditi ejus quotquot voluerunt : & dedit terram suam Christianis : qui vicissim ei dederunt turrin circa Concham, quæ vocatur turris Abuzeyt, ut illic vitam duceret : & ibi sepultum jacet ejus corpus. *His præmissis continuabatur narratio miraculorum usque ad annum MCCCLXXV patratorum: siquidem ipsa sint hic omissa (ut puto) à quibus, ut ex veteri memoriali accepit, librum suum secundum orditur Robles. Certe miracula aliqua hoc loco adscripta fuisse, præsupponit hujusmodi apud eundem Roblesium conclusio: Atque hæc est primigenia historia S. Veræ-crucis (quamvis tam admirabilis, ut verbis nequeat scriptove comprehendi) nec non multorum ejus miraculorum quæ fecit facitque quotidie &c. Si vel paucula adhuc lineæ sequerentur hanc conclusionem, prout indicare videtur &c; nescio cur ea non fuerint exhibitæ, verosimiliter enim continebant notam anni quo scriptura hæc facta fuit. Interim in ejus notitiam videmur posse devenire per supradiçta miracula, quorum, ex invariato apud Robles veteri Hispanico canteçtu, per Alfonsum Ruiz Notarium publicum Carabacensem notato, hic tenor est.*

28 Tempore Garciae-Sandii Mesia Commendatoris Caravacensis anno MCCCLXVIII, grande incendium exarsit in ecclesia & turri S. Veræ-Crucis, adeo ut effluens per portam cera liquefacta & ardens æquaret altitudinem dimidiæ tibie; flammæ autem pertingerent usque ad supremum culmen ipsius turris. Nihilominus armiger quidam ipsius Commendatoris, magna cum devotione dixit, quod paratus erat mori in obsequio S. Veræ-crucis; adeoque vel ipsam in sua capsula eripere igni, vel in eo conatu vitam ponere. Irrupit ergo per medias flammis, capsulamque S. Veræ-crucis ab his extraxit, prorsus illæsus egrediens. *Hic porro merito dolet Robles, nomen viri, æterna*

memoria dignum, non fuisse scripto consignatum: deinde, ut ad secundum Miraculum transeat commodius, notat eo ipso tempore magnam illam atque universalem mortalitatem extitisse, cujus calamitates versibus suis Patriarcha intextuit; putatque ejus prænuntium fuisse incendium istud; deinde interruptum contextum sic prosequitur:

*Et altera
mortalitate
an. 1350
prænuntia-
ta.*

29 Postea anno secundæ mortalitatis, qui fuit MCCCL, Commendam Caravacensem administrante Petro Alvarez, tam ipse Commendator quam armigeri sui, ac multi boni viri, istuc forte præsentis, viderunt efferri in cælum magnum splendorem ardentium cereorum ex capella S. Veræ-crucis: quod magni prodigii loco habitum: statimque secuta est altera ingens mortalitas. *Addit vero iterum Robles, eadem præsentia extinctum fuisse Regem Alfonso XI, in obsidione arcis de Gibraltar. Ita scribere Joannem Nonii de Villasan in prædicti Regis Chronica cap. 341.*

*Deque mu-
liere Et ju-
vene apud
Mauros
captivis, Et
solutis.*

30 Alias etiam, tempore ejusdem Commendatoris, excurrerunt Mauri Moratallam usque, & magna præda collecta Velezium abduxerunt uxorem Didaci Gil: quæ ibidem detenta commendavit se S. Veræ-cruci. Mox autem aperta ei ultro est porta quædam, & ipsa trans lecticam, intra quam dominus suus dormiebat, defiliens, pervenit usque ad portam domus: quam aperiens, abiit ad domum alterius Mauri, ubi captivus tenebatur Christianus quidam cognatus suus, cui nomen Gonzalvo Ferrerio. Aperiens ergo etiam istius domus portam, intravit solvitque cognatum à cippo cui adstringebatur. Tunc pariter demittentes sese per murum quemdam, quarto post die appulerunt Caravacam: ibique noctem pervigilem egerunt in ecclesia S. Veræ-crucis, relictisque ferreis quæ Gonzalvus attulerat vinculis, abierunt.

*Narratur
ibidem quod
S. Crux in-
tra capsam
sonum in-
gentem de-
ferret.*

31. Commendam gerente Ægidio Rodriguez Nogerolio, quodam die, cum turba multa S. Veram-crucem in processione deduceret, ipsam intra brachia ferente Joanne de Pareja, nunc Lorca commoran-

te,

te, tunc autem annorum circiter quatuordecim pue-
ro; & hunc sustentantibus hinc quidem Petro Gar-
cia, tunc scriba oppidi Caravacensis, inde vero Joanne
Pereton; accidit circa ecclesiam S. Bartholomæi, quæ
precedentibus transeunda erat, quod Vera crux quasi
tonitru dedit intra arculam suam, nulla ejusmodi fo-
nitus causa apparente. Obstupefecit omnes miracu-
lum tam grande, judicaruntque alteri portitori tra-
dendam Crucem, qui fuit Ferdinandus filius Joannis
Pereton, puer parvulus; itaque perrexerunt cœptam
pompa deducere. Postquam vero ad ecclesiam re-
dierunt, apertâ capsâ invenerunt argentum, cui S.
Vera-cruX inclusa erat, crepuisse, incertum qua de
causa; in ipso autem loco, ubi miraculosus sonitus
exauditus fuit, fundata est postea Parochialis eccle-
sia, quæ hodie dum manet.

32 Rursus tempore ejusdem Ægidii Rodriguez, de-
gebat Caravacæ vir quidam, non solum alearum lu-
sui perditæ addictus, sed etiam solitus inter ludendum
abnegare S. Veram-crucem, adeo ut vice quadam
tantum non raptus à diabolo fuerit. Haud tamen
propterea execrationes consuetas dimisit. Cum ergo
Commendator prænominatus, aliis bonis viris co-
mitatus progrediretur versus ecclesiam S. Mariæ,
& aleatorem prædictum audiret more solito deje-
rantem; cannam quidem quam manu ferebat quasi
percussurus extulit, sed irruens in eum alter ipsam
de manibus violenter extorsit, cepitque fugam ver-
sus turrim S. Veræ-crucis. Currebant ergo post eum
alii, videruntque impingere in valvas ipsius turris nul-
lo ferreo repagulo clausas, sed simpliciter conniven-
tes; nec tamen eas, quocumque adhibito nisu, aperire
valentem: quare exinde insiliens inter duas murales
pinnas, eisdem cum ipso ruentibus decidit, malaque
morte periit, qualem execrando tam pretiosam Reli-
quiam commertus erat.

Postea juvenes duo, Osæ captivi in domo Ali Al-
cizarii

*quod in eam
blasphemis
punitus sit,*

*Et dno cap-
tivi libera-
ti;*

cizarii, commendarunt se S. Veræ-cruci; & liberati dimiserunt compedes suos; atque egressi de loco per nocturnas tenebras, neque scientes quo vel qua irent, postero die invenerunt se in hoc oppido. Erant autem, unus quidem eorum Archonenfis, alter Mesensis. Porro quidquid hic scriptum est contigit ab anno MCCCIX usque ad CCCXXV, eo tempore quo Rex Castellæ erat D. Henricus, ejus nominis secundus. *Et hic ego primam scripturam, coram Garcia de Cardenas factam, terminari reor: postea vero eidem chartæ successive adscripta miracula sequentia.*

*Et hæc in-
tra 1460
anq; 1475.*

*item an-
no 1376
cæcus illu-
minatus.*

33 Post ista, anno Eræ MCCCCXIV, qui est annus 1376 venit Caravacam Alfonso Martin, cribrator, civis Hispalensis ex Collatione S. Ægidii, cæcus, ducente ad manum filio, obtulitque S. Veræ-cruci calicem fericeam calicemque argenteum; & noctem totam ibidem pervigilavit. Sub horam vero matutinam soporato sanguis erupit ex oculis, quos deinde experrectus sibi perfanatos sensit, tam bonis iis utens quam ullus ex nobis, sanusque remansit. Actum hoc coram Commendatore prædicto, & aliis viris bonis hujus loci.

** imo
1378
puer mor-
tuus susci-
tatus.*

34 Anno 1387* erat Commendator Caravacæ, decimus tertius ex Ordine, D. Gometius de Sotomayor, cum esset Magister S. Jacobi D. Gometius Suarii de Figueroa. Tempore istius Commendatoris annis jam circiter quatuordecim præteritis, misit Paganus Rodriguez, incola prænobilis civitatis Murcienfis, lampadem argenteam, involutam sindoni mortuariæ filii sui, qui mortuus eique involutus fuerat, sed commendatus huic S. Veræ-cruci revixit. Coram omnibus autem elevata est lampas, quæ hic priuserat, atque ex oleo quod continebat transfudit in novum, & utrique simul ardenti abundavit oleum.

** imo
1392*

35 Anni jam circiter sex transferunt (numerantur autem 1382*) quod ingens tempestas locustarum pervasit

vasit oppidum territoriumque Lorcenſe, ſpem totam
 futurae meſſis depaſcens, ac ne in arboribus quidem
 viroris aliquid reliquum faciens. Miſſi huc ea de
 cauſa fuerunt Petrus Dias de Corduba, Petrus Joannes
 de Palentia, & Joannes de Corvalan: qui inſti-
 tuta proceſſione S. Veram-crucem intinxerunt aquae,
 & aquam inde defluentem tulerunt Lorcam, eaque
 conſperſerunt agros: quo facto intra tertium diem
 ceſſavit calamitas, nec quidquam ulterius facere ani-
 malcula noxia potuerunt. Haecenus *Appendicula illa, ut
 eſt apud Robles, annorum zyſris (meo quidem iudicio)
 mendose transcriptis vel impreſſis: quas ſi juxta marginales
 correptiones mutare liceat, rectus omnino ordo erit; neque
 poſtremum cenſeri debet factum ſcriptumque citius, quam
 fierent & poſt annos quatuordecim ſcriberentur penultima
 duo. Etenim ſicut poſt annum MCCCCLXXV (in quo ſinit
 Relatio, curante D. Garcia de Cardenas ſcripta) recte ſeque-
 tur primum *Appendiculae* hujus miraculum de anno
 MCCCCLXXVI; ſic huic ſuccedent etiam recte ſecundum ac
 tertium de anno MCCCCLXXVIII; & ultimum factum fuerit
 anno MCCCCLXXXVI; annis utique VI prius quam ultimum, &
 XIV annis prius quam penultima ſcriberentur; ſiquidem
 ſcripta omnia fuerint anno MCCCXCII. Incuria autem magna
 uſos Robleſii hypotheſas in zyſris ejuſmodi, videmus etiam
 pag 104, ubi eadem locuſtarum depulſio memoratur, & pro
 1382 hic expreſſis, invenitur 1384. Sic infra num. 47 die
 Veneris ſancto XIV pro IV Aprilis cogar ſcribere, ita exigente
 Paſchali calculo anni MCCCXXX, qui Paſcha retulit, non
 VI Aprilis (uti perperam dicitur num 48) ſed XVI uti re-
 poſui: erat enim littera Dominicalis A, cyclus Lunae
 6, ultimum autem Paſcha actum VI Aprilis fuerat anno
 MCCCXIII, neque ipſum tati die rediit niſi anno MCCCCLV.
 Depreheſo autem tam evidenter ejuſmodi vitio, conſul-
 tum cenſui 52, tres annos adſcribere intervallo unius
 miraculi ab altero, pro duobus; & pro anno MCCCCLXXIV
 notare LXXVI, ac rurſum num. 53 & num. 56 pro
 MCCCCLXXII & LXXVII, ac num. 62 MDXCVII pro XCII, ut ſuo
 ordine*

locuſta an.
1386 ab-
acta,

& hac ul-
tima addita
an. 1392.

ordine relata habeantur omnia, & culpa confusorum numerorum penes solos typographos residere credatur.

ante incendium anni
1393.

35 Ex tali correctione illud etiam commodum sequitur, quod scriptio quæ alias deberet dilata credi usque ad annum MCCCCI vel II, præcesserit immediate annum vastationis & incendii, oppido & ecclesie Caravacensi à Mauris Granatensibus illati anno MCCCXCIII: positaque pro singulari Dei sanctæque Crucis beneficio numerari, quod scriptura hæc (in arca ipsius sanctæ Crucis olim servata) flammis evaserit, quibus alias publica omnia oppidi monumenta conflagrasse probat Robles pag. 81, adducto Instrumento authentico, penes civem quemdam Caravacensem etiamnum existente, per quod filius Martini de Pareja testimonium, de bona & antiqua sui Patris nobilitate, ex archivio loci petentibus respondetur, quod tempore rebellionum sub Commenda Petri Lopez Faxardi, Mauri combusserint omnia quæ requirebant scripta, quando toti villæ flammis subjecerunt. Existimat Robles hoc incendio periisse quidquid antiquarum scripturarum de historia & miraculis S. Crucis Caravace inventebatur tempore Joannis Ægidii de Zamorra, ad S. Ferdinandum scribentis, & quidquid deinde scripto fuerat consignatum. Sed præterquam quod illum, ex solo Higuera notum scriptorem, fictitium existimo; ita in hac opinione confirmor ipso jam exposito memoriali anni MCCCLXXV; cogorque credere, nihil tunc aliud inveniri potuisse quam quæ retulimus; alias enim talium scripturarum mentio facienda fuisset ab eis, qui (uti apparet) intendebant historia & miraculis præmemoratis fidem omnibus quam certissimam facere.